

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А.С. МАКАРЕНКА

НН ІНСТИТУТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

Кафедра образотворчого мистецтва та дизайну

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
директор навчально-наукового
інституту культури і мистецтв
проф. Олена УСТИМЕНКО-КОСОРІЧ
_____ 2024 р.



РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РОБОТА В МАТЕРАЛІ

Галузь знань: **02 Культура і мистецтво**

Спеціальність: **023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація**

Освітня програма: **Образотворче мистецтво**

Мова навчання: **українська**

Погоджено науково-методичною
комісією НН інституту культури і
мистецтв

«30» серпня 2024 р.

Голова Олександр РУДЕНКО

Суми – 2024

Розробник:

Наталя БРИЖАЧЕНКО, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого мистецтва та дизайну

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри образотворчого мистецтва та дизайну
Протокол № 1 від «26» серпня 2024 р.

В. о. завідувача кафедри образотворчого мистецтва та дизайну:
кандидат мистецтвознавства, доцент



Наталя КОХАН

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма	Заочна форма
Кількість кредитів – 3,8	Бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
4-й			
Семестр			
7-й, 8-й			
Лекції			
Практичні, семінарські			
42 год.			
Самостійна робота			
72 год.			
Консультації:			
Вид контролю: залік			
Загальна кількість годин – 114			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Нормативна навчальна дисципліна «Робота в матеріалі» є складовою професійної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» за спеціальністю 023 - образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація.

Вивчення курсу «Робота в матеріалі» передбачає засвоєння студентами знань і умінь володіння різноманітними матеріалами, що використовується для створення сучасних декоративних інтер'єрних панно.

Дисципліна «Робота в матеріалі» на 4 курсі підготовки ОР Бакалавр призначена для практичної підготовки фахівця в галузі образотворчого та декоративного мистецтва, дає змогу розширення професійних навиків побудови декоративних композицій.

Сучасний художник в ході своєї професійної діяльності має за необхідне професійно володіти не лише знаннями з композиції та кольорознавства, знати історію розвитку станкового та декоративно-прикладного мистецтва, а й мати практичні навички із створення різноманітних мистецьких об'єктів з різних матеріалів та використовуючи різні техніки. Мистецькі об'єкти, насамперед фронтальні композиції з різноманітними фактурами активно використовуються в сучасному житловому та громадському інтер'єрі, стаючи одним з головних чинників формування образного рішення простору.

Продумане впровадження отриманих теоретичних знань на практиці є критерієм професіоналізму художника, який має володіти вміннями власноруч працювати з такими матеріалами як пластилін, деревина, кераміка, скло, метал та ін.

Дисципліна «Робота в матеріалі» розвиває поняття про комбінаторику, формоутворення, декоративність та стилізацію. Метою дисципліни «Робота в матеріалі» на 4 курсі підготовки бакалаврів є формування у студента практичних

навичків для повноцінної самостійної роботи з пластичним рельєфом, фактурою та прозорими декоративними матеріалами і їх використання для створення творчих композицій.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Дисципліна «Робота в матеріалі» викладається студентам ОР Бакалавр і вимагає обізнаності (в об'ємі шкільного курсу) із історичним розвитком культури і мистецтва, творчістю видатних митців та знаменитих творів живопису.

3. Результати навчання за дисципліною

В результаті проходження курсу дисципліни «Робота в матеріалі» студенти отримують практичні навички зі створення: декоративної композиції при застосуванні різноманітних технік роботи з пластичними матеріалами при створенні батику (7 семестр), сучасна кераміка (8 семестр).

Студенти навчатися створювати композиційно цілісні гармонійні декоративні художні твори. В процесі проходження курсу студенти виконуватимуть композиції у матеріалах та зможуть власноруч здійснювати всі необхідні технологічні процеси.

Курс спрямовано на формування асоціативного мислення, художньої уяви, фантазії; сприяє розвитку смислового аналізу матеріалу у ході активної практичної діяльності; виконання авторської роботи сприяє формуванню акуратності, ретельності, наполегливості, працьовитості та старанності; у студента з'являється досвід із самостійного пошуку та аналізу матеріалів.

<p>Знання: особливостей мистецьких стилів та жанрів, загальні ідеї провідних художньо-естетичних та культурних тенденцій.</p> <p>Уміння: здійснювати мистецький аналіз художніх творів станкового живопису; виявляти особливості композиції, її стилістики та засобів втілення художнього змісту; здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища.</p>	<p>ПРН 1</p>	<p>Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу</p>
<p>Уміння: визначати художні складові мистецьких течій, художньо-технічні прийоми; категорії художніх засобів; вибудувати та обґрунтовувати концепцію художнього твору на основі проведеного аналізу робіт попередників</p>	<p>ПРН 2</p>	<p>Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.</p>
<p>Знання: розмаїття промислових засобів (програмного забезпечення та верстатів), що застосовуються для створення інтер'єрних рельєфних арт-об'єктів;</p> <p>Уміння: оволодіння різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах</p>	<p>ПРН 4</p>	<p>Орієнтуватися в розмаїтті сучасних програмних та апаратних засобів, використовувати знання і навички роботи з фаховим комп'ютерним забезпеченням (за спеціалізацією).</p>
<p>Знання: інформаційних джерел з електронної мережі із прикладами декоративних композицій, авторських арт-об'єктів та панно</p> <p>Уміння: генерувати авторські інноваційні</p>	<p>ПРН 5</p>	<p>Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел.</p>

пошуки в практику сучасного мистецтва – створювати оригінальні ескізи на основі аналізу робіт попередників.		
Знання: основних засад теорії композиції, композиційних засобів, прийомів та принципів, що застосовуються при створенні декоративних робіт. Уміння: інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі.	ПРН 6	Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об’ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.
Знання: особливостей мистецьких стилів, загальні ідеї провідних художньо-естетичних та культурних тенденцій; обізнаність у історії світового образотворчого та декоративного мистецтва; знання основних засад теорії композиції. Уміння: проводити аналіз та систематизацію зібраної інформації, діагностику стану збереженості матеріально-предметної структури твору мистецтва, формулювати кінцеву мету реставраційного втручання.	ПРН 8	Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об’єкти (як джерела творчого натхнення) для розроблення композиційних рішень; аналізувати принципи морфології об’єктів живої природи, культурно-мистецької спадщини і застосовувати результати аналізу при формуванні концепції твору та побудові художнього образу.
Знання: обізнаність у історії світового образотворчого та декоративного мистецтва; можливість орієнтуватись в особливостях мистецьких стилів Уміння: використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності. Здатність використовувати власну образно-асоціативну, стилістичну та пластичну мову, інтегрувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі	ПРН 9	Застосовувати знання з історії мистецтв у професійній діяльності, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід.
Знання: основних термінів, які означають різноманітні технології та матеріали, що застосовуються у сучасній мистецькій практиці при створенні інтер’єрних панно. Уміння: ефективно застосовувати сучасні художні матеріали та володіти особливостями роботи з різними графічними, пластичними і живописними матеріалами.	ПРН 15	Володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
А 90-100 балів Відмінно	системність роботи, наполегливість та творчий підхід у роботі; збір аналогів та матеріалів достатній за обсягом та є різноманітним за своїми прийомами та засобами; ескізи панно та виконання фінальної роботи здійснено на високому професійному рівні; в декоративній роботі прослідковується авторський стиль та оригінальність; студент на практиці застосовує виявлені в процесі збору матеріалу художні прийоми та техніки роботи з матеріалами.
В 82-89 Добре	системність роботи, наполегливість, творчий підхід; збір аналогів та матеріалів достатній за обсягом та є різноманітним за своїми прийомами та засобами; ескізи панно та виконання роботи здійснено на хорошому професійному рівні
С 74-81 Добре	системність роботи; збір аналогів та матеріалів достатній за обсягом та різноманітний за своїми прийомами; ескізи панно та виконання фінальної роботи здійснені на середньому професійному рівні без авторського

	оригінального підходу до виконання завдання.
Д 64-73 Задовільно	помітні відсутність системності, наполегливості, старанності у вивченні завдань та результативності підготовки; збір аналогів та матеріалів достатній за обсягом, проте низький за своїми художніми властивостями; ескізи та виконання авторської роботи здійснено на достатньому професійному рівні.
Е 60-63 Задовільно	явні відсутність системності, наполегливості, старанності у вивченні практичних завдань та результативності підготовки; збір аналогів та матеріалів не достатній за обсягом та низький за своїми художніми властивостями; ескізи та виконання авторської роботи здійснено на низькому професійному рівні.
FX 35-59 Незадовільно	явна недбалість індивідуальної підготовки, постійне невиконання самостійних завдань, відсутність самостійної роботи та інтересу до предмету
F 0-35 Незадовільно	системна недбалість індивідуальної підготовки й невиконання практичних завдань, відсутність самостійної роботи та інтересу до предмету, що вивчається.

Розподіл балів

7-й семестр

Поточний контроль				Разом	Загальна сума
Розділ 3				30	50
T.1.1	T.1.2	T.1.3	T.1.4		
Поточний контроль					
5	5	5	15	20	
Контроль самостійної роботи					
	5	5	10		

8-й семестр

Поточний контроль				Разом	Загальна сума
Розділ 3				30	50
T.1.1	T.1.2	T.1.3	T.1.4		
Поточний контроль					
5	5	5	15	20	
Контроль самостійної роботи					
	5	5	10		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	Відмінно

82 - 89	B	Добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	Задовільно
60 - 63	E	
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: презентації практичних завдань, залік.

6. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Мистецтво батику.

Розділ 2. Сучасна кераміка.

7.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Мистецтво батику

Тема 1.1. Вступна бесіда на тему «Основні технології створення батику».

Огляд аналогів

Тема 1.2. Створення альбому аналогів на тему «Флористичні мотиви».

Тема 1.3. Створення ескізів авторського панно у техніці батику на тему «Чарівний світ природи».

Тема 1.4. Виконання авторського композиції у техніці холодного батику

Розділ 2. Сучасна кераміка

Тема 2.1. Вступна бесіда на тему «Основні технології кераміки. Традиційні та інноваційні техніки». Огляд аналогів

Тема 2.2. Створення альбому аналогів на тему «Сучасні інтер'єрні панно»

Тема 2.3. Створення ескізів авторського панно у техніці кераміки.

Тема 2.4. Виконання авторського панно у техніці кераміки.

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	У тому числі				Усього	у тому числі			
		Лекції	Практ.	Конс.	Самост. роб.		Лекції	Практ.	Конс.	Самос. роб.
Розділ 1. Мистецтво батику										
Тема 1.1. Вступна бесіда на тему «Основні технології створення батику». Огляд аналогів	4		2		2					
Тема 1.2. Створення альбому аналогів на тему «Флористичні мотиви».	10		4		6					
Тема 1.3. Створення ескізів авторського панно у техніці батику на тему «Чарівний світ природи».	18		6		12					
Тема 1.4. Виконання авторського композиції у техніці холодного батику	26		10		16					
Розділ 2. Сучасна кераміка										
Тема 2.1. Вступна бесіда на тему «Основні технології кераміки. Традиційні та інноваційні техніки». Огляд аналогів	4		2		2					
Тема 2.2. Створення альбому аналогів на тему «Сучасні інтер'єрні панно»	10		4		6					
Тема 2.3. Створення ескізів авторського панно у техніці кераміки.	18		6		12					
Тема 2.4. Виконання авторського панно у техніці кераміки.	24		8		16					
Всього	114		42		72					

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
Розділ 1. Мистецтво батику			
Тема 1.1. Вступна бесіда на тему «Основні технології створення батику». Огляд аналогів			
1	Видача завдання. Ознайомлення з різноманіттям технік та матеріалів створення панно у техніці батику. Огляд аналогів	2	
Тема 1.2. Створення альбому аналогів на тему «Флористичні мотиви».			

2	Збір матеріалу. Аналіз робіт попередників Формат альбому: А4. Поля: верхнє, ліве та праве: 2 см, нижнє: 3 см. Об'єм: 20 листів. Розміщення. На кожному аркуші по 4 картинки До альбому аналогів можуть входити як приклади, що створені у техніці батику, так і композиції, виконані у інших техніках (розпис, літографія, вітраж, рельєф, кераміка, різьблення). Головна мета – зібрати низку виразних прикладів на задану тему та, проаналізувавши роботи попередників, створити власну композицію.	2	
3	Систематизація аналогів. Оформлення роботи	2	
Тема 1.3. Створення ескізів авторського панно у техніці батику на тему «Чарівний світ природи».			
4	Створення ескізів авторського панно у техніці батику на тему «Чарівний світ природи».	2	
5	Опрацювання фінального ескізу	2	
6	Затвердження ескізу	2	
Тема 1.4. Виконання авторської композиції у техніці холодного батику			
7	Виконання авторської композиції у техніці холодного батику. Нанесення контуру	2	
8	Опрацювання фонових елементів	2	
9	Опрацювання основних елементів композиції	2	
10	Робота з деталями батику	2	
11	Оформлення творчої роботи	2	
Розділ 2. Сучасна кераміка			
Тема 2.1. Вступна бесіда на тему «Основні технології кераміки. Традиційні та інноваційні техніки». Огляд аналогів			
12	Видача завдання. Ознайомлення з різноманіттям технік та матеріалів створення панно у техніці кераміки. Огляд аналогів	2	
Тема 2.2. Створення альбому аналогів на тему «Сучасні інтер'єрні панно»			
13	Збір матеріалу. Аналіз робіт попередників Формат альбому: А4. Поля: верхнє, ліве та праве: 2 см, нижнє: 3 см. Об'єм: 20 листів. Розміщення. На кожному аркуші по 4 картинки До альбому аналогів можуть входити як приклади, що створені у техніці кераміки, так і композиції, виконані у інших техніках (розпис, літографія, вітраж, рельєф, кераміка, різьблення). Головна мета – зібрати низку виразних прикладів на задану тему та, проаналізувавши	2	

	роботи попередників, створити власну композицію.		
14	Систематизація аналогів. Оформлення роботи	2	
Тема 2.3. Створення ескізів авторського панно у техніці кераміки.			
15	Створення ескізів авторського панно на тему «Музика»	2	
16	Фінальний ескіз творчої роботи. Опрацювання всіх аспектів композиції: форма, колір, рельєф, фактури	2	
17	Виправлення та затвердження ескізу	2	
Тема 2.4. Виконання авторського панно у техніці кераміки.			
18	Виконання авторської композиції у техніці сучасної кераміки (полімерна глина). Формат роботи: 400x500 мм.	2	
19	Опрацювання фонових елементів	2	
20	Опрацювання деталей. Нанесення фактур	2	
21	Завершення та оформлення роботи	2	
Разом		42	

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
Розділ 1. Мистецтво батику			
Тема 1.1. Вступна бесіда на тему «Основні технології створення батику». Огляд аналогів			
1	Огляд аналогів батику	2	
Тема 1.2. Створення альбому аналогів на тему «Флористичні мотиви».			
2	Збір та систематизація матеріалу.	2	
3	Аналіз та виявлення основних аспектів зібраного ілюстративного матеріалу	2	
4	Оформлення альбому аналогів	2	
Тема 1.3. Створення ескізів авторського панно у техніці батику на тему «Чарівний світ природи».			
5	Створення ескізів авторської композиції на тему «Чарівний світ природи». Визначення флористичного мотиву Ескізи створюються у техніці ручної графіки. Матеріали для створення ескізів: акварель. Кількість ескізів: не менше 15. Формат кожного ескізу: А5	2	
6	Розробка композиції.	2	
7	Чернові ескізи у лінійній графіці	2	

8	Опрацювання обраного ескізу. Промальовка деталей композиції	2	
9	Створення кольорового рішення роботи	2	
10	Затвердження фінального ескізу	2	
Тема 1.4. Виконання авторського композиції у техніці холодного батику			
11	Підготовка основи для батику. Формат роботи: 400x500 мм. Матеріали: фарби для батику, контур для батику (темний або світлий) Інструменти: м'які пензлі (для акварелі) Основа роботи: дерев'яний підрамник форматом 400x500 мм з натягнутою тканиною (шовк, шовковий атлас, віскозний атлас, крепдешин, туаль, шифон, фуляр, батист (хлопок/шовк) або шерсть з шовком)	2	
12	Нанесення малюнку олівцем на тканину	2	
13	Застосування рідкого контурінгу для опрацювання всіх елементів композиції	2	
14	Робота над фоном	2	
15	Замальовка основних елементів композиції	2	
16	Опрацювання деталей батику	2	
17	Додавання акцентів	2	
18	Оформлення роботи	2	
Розділ 2. Сучасна кераміка			
Тема 2.1. Вступна бесіда на тему «Основні технології кераміки. Традиційні та інноваційні техніки». Огляд аналогів			
19	Огляд робіт попередників. Збір аналогів та матеріалу	2	
Тема 2.2. Створення альбому аналогів на тему «Сучасні інтер'єрні панно»			
20	Аналіз аналогів та зібраного матеріалу.	2	
21	Вияв прийомів стилізації форми.	2	
22	Оформлення альбому аналогів	2	
Тема 2.3. Створення ескізів авторського панно у техніці кераміки.			
23	Створення ескізів авторського панно на тему «Музика» Графічна техніка – за вибором студента Кількість ескізів – не менше 10	2	
24	Пошук композиційного рішення	2	
25	Стилізація форми	2	
26	Опрацювання деталей	2	
27	Пошук колористичного рішення	2	
28	Затвердження ескізу	2	

Тема 2.4. Виконання авторського панно у техніці кераміки			
29	Підготовка основи для творчого панно Формат роботи: 400x500 мм. Матеріали: полімерна глина Основа роботи: фанера або деревина. Формат 400x500 мм	2	
30	Опрацювання фоновим елементів	2	
31	Опрацювання основних елементів композиції	2	
32	Робота з деталями	2	
33	Створення фактур	2	
34	Додавання акцентів	2	
35	Імплементція інших матеріалів (скло, дзеркало, метал)	2	
36	Оформлення роботи	2	
Разом		72	

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Антонович Е. А, Захарчук-Чугай Р. В., Станкевич М. Е. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів: Світ, 1993.
2. Антонович Є. А., Проців В. І., Свид С. П. Художні техніки у школі: Навч.-метод. посібник для студентів художньо-графічних факультетів вищих навчальних закладів. К.: ІЗМН, 1997. -312 с.
3. Від ремесла до творчості: Збірник. Упоряд. Ю.Г.Легенький. К.: Час, 1990. 152 с., 16 арк. іл.;
4. Від ремесла до творчості: Збірник. Упоряд. Ю.Г.Легенький. К.: Час, 1990. 152 с., 16 арк. іл.;
5. Соломченко О.Г. Гуцульське народне мистецтво і його майстри. Серії №1, №16. Київ, 1959.
6. Тиц А.А. Основы архитектурной композиции и проектирования. К.: Вища школа, 1976. 255 с.
7. Трегуб Н.Е. Отделочные материалы в формировании предметно-пространственной среды: Учеб.пособие. К.: УМК ВО, 1990. 212 с.

Інформаційні ресурси:

1. <http://www.archdaily.com/>
2. <http://www.dezeen.com/>
3. <http://www.pinterest.com/>

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Програма здійснюється за наявності дидактичних та ілюстративних матеріалів, а також навчально-методичного матеріалу (посібників, монографій, популярної літератури з історії образотворчого мистецтва, дизайну, архітектури, ілюстрованих альбомів, доступу до електронних ресурсів) та апаратури (комп'ютер, ноутбук) для проведення практичних занять з достатньою кількістю ілюстрацій (презентацій) зразків, що вивчаються за програмою.

Для виконання практичних завдань студентам знадобиться: дерев'яна рама, тканина (шовк), контур та фарби для батику, м'які пензлі; фанера для основи панно, полімерна глина, стеки, ножі, наждачний папір.